Toelichting bij de energie-efficiëntieconditionaliteit in het kader van de kosteloze toewijzing van emissierechten

Datum laatste wijziging: 28/03/2024, versienummer: 2

Inhoud

1. Welke maatregelen moeten uitgevoerd worden? 2
2. Hoe bewijzen dat aan de energie-efficiëntieconditionaliteit is voldaan? 3
2.1. Algemene procedure 4
2.2. Procedure voor bedrijven toegetreden tot EBO1 (2015-2022) 5
3. Timing 6
4. Versiebeheer van deze toelichting 7

Artikel 10bis van Richtlijn 2003/87/EG (EU ETS-richtlijn) legt een extra voorwaarde vast voor het verkrijgen van een volledige kosteloze toewijzing van emissierechten, namelijk de energie-efficiëntieconditionaliteit.

Deze voorwaarde houdt in dat de kosteloze toewijzing van emissierechten aan installaties die in de periode 2019-2022 onderhevig waren aan een energie-audit of gecertificeerd energiebeheersysteem conform artikel 8 van de richtlijn 2012/27/EU (richtlijn energie-efficiëntie), met 20% wordt verminderd als deze installaties de aanbevolen maatregelen uit de energieaudits of gecertificeerde energiebeheersystemen niet hebben uitgevoerd.

De verplichting onder artikel 8 van de richtlijn energie-efficiëntie werd in 2015 in Vlaamse regelgeving vertaald naar 'Energieaudit Grote Onderneming'. Voor grote ondernemingen die vielen onder de verplichting tot het hebben van een conform verklaard energieplan, die beschikten over een energiebeheersysteem EN16001 of ISO50001 of die waren toegetreden tot de energiebeleidsovereenkomsten (2015 – 2022) gold hun respectievelijke energieplan om aan de Europese verplichting te voldoen. Bijgevolg zullen deze bedrijven ook moeten voldoen aan de energie-efficiëntieconditionaliteit.

Voor KMO's geldt geen dergelijke verplichting onder artikel 8 van de richtlijn 2012/27/EU, waardoor de voorwaarde van energie-efficiëntieconditionaliteit voor hen niet van toepassing is.

Verdere informatie en specifieke voorbeelden kunnen gevonden worden in het Europees toelichtingsdocument dat door de Europese Commissie op 28 februari 2024 op haar website werd gepubliceerd.

Dit Vlaams toelichtingsdocument heeft als doel de link te leggen met het Vlaams wetgevend kader en het vrijwillig kader van de Energiebeleidsovereenkomsten (EBO's), waarbinnen een groot deel van de ETS-bedrijven een energieaudit heeft uitgevoerd. Het Vlaamse toelichtingsdocument is aanvullend op het Europees toelichtingsdocument en vervangt het op geen enkele manier. Het is dus noodzakelijk om na te lezen om volledig op de hoogte te zijn van de verplichtingen inzake de energie-efficiëntieconditionaliteit.

1. Welke maatregelen moeten uitgevoerd worden?

Alle aanbevolen **maatregelen in een energieaudit in de jaren 2019-2022** moeten uitgevoerd worden, behalve deze waarvoor een uitzondering, vermeld in artikel 22bis, §1, lid 2, van de herziene FAR[1] geldt.

Indien niet alle aanbevolen maatregelen zijn uitgevoerd[2] op het moment van verificatie van het baseline data rapport (BDR), zal een vermindering van 20% op de kosteloze toewijzing van emissierechten worden toegepast tijdens de periode 2026-2030.

Indien de aanbevolen maatregelen echter zijn uitgevoerd en geverifieerd tegen de indiening van het eerste ALC-rapport van de periode 2026-2030 (14 maart 2026), dan kan de exploitant alsnog een volledige kosteloze toewijzing van emissierechten krijgen vanaf het jaar 2026.

Indien de aanbevolen maatregelen na de verificatie van het ALC-rapport van 2026 uitgevoerd worden, kan vanaf het jaar van het daaropvolgende ALC-rapport alsnog een volledige kosteloze toewijzing van emissierechten verkregen worden. Indien bijvoorbeeld alle aanbevolen maatregelen uitgevoerd zijn tegen juni 2026, dan kan (na een succesvolle verificatie) een volledige toewijzing verkregen worden vanaf het jaar 2027 (voor activiteiten van 2026). De 20% reductie die in dit voorbeeld voor het jaar 2026 is toegepast, kan dan echter niet worden teruggevorderd.

[1] Op het moment van opmaak van deze toelichting is de herziene versie van de FAR (Gedelegeerde verordening 2019/331/EU) nog niet gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie. De toelichting is opgemaakt op basis van de versie die door de Europese Commissie werd goedgekeurd (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13861-EU-emissiehandelssysteem-ETS-update-van-de-regels-voor-kosteloze-toewijzing_nl). Van zodra gepubliceerd, zal de correcte verwijzing worden toegevoegd.

[2] Een maatregel wordt als uitgevoerd beschouwd als de uitvoering van de maatregel volledig afgerond is.

2. Hoe bewijzen dat aan de energie-efficiëntieconditionaliteit is voldaan?

In het **baseline data rapport** moet aangegeven worden of voldaan wordt aan de energie-efficiëntieconditionaliteit.

De ETS-verificateur controleert in het kader van de verificatie van het BDR (en/of vanaf 2026 het ALC-rapport) of de aanbevolen maatregelen worden uitgevoerd en of, in voorkomend geval, aan de uitzonderingen conform artikel 22bis, §1, lid 2, van de herziene FAR is voldaan[3].

Bedrijven die toegetreden waren tot de EBO die liep in de periode 2015-2022 (hierna EBO1) hebben reeds een grondig verificatieproces doorlopen, waarbij het VBBV de energieplannen en de uitvoering hiervan uitvoerig heeft beoordeeld en geverifieerd. Bij de uitvoering van de energie-efficiëntieconditionaliteit kan daarom maximaal gebruik gemaakt worden van de informatie die reeds voorhanden is door het EBO-proces. Op deze manier kunnen exploitanten en ETS-verificateurs zich voornamelijk richten op eventuele uitzonderingen, vermeld in artikel 22bis, §1, lid 2, van de herziene FAR.

Merk op dat de onder de EBO1 aangegane engagementen niet volledig overeenkomen met de regels onder het EU ETS. Het voldoen aan de engagementen onder EBO1 zorgt niet noodzakelijk voor het voldoen aan de energie-efficiëntieconditionaliteit.

Hieronder wordt de algemene procedure en de voorgestelde procedure voor EBO1-bedrijven verder toegelicht waarbij aangegeven wordt hoe aangetoond kan worden dat er aan de energie-efficiëntieconditionaliteit is voldaan. Het staat EBO1-bedrijven natuurlijk vrij om de algemene procedure te volgen in plaats van de vereenvoudigde EBO1-procedure.

[3] Aangezien de Europese Commissie het BDR, inclusief de energie-efficiëntieconditionaliteit, en het ALC-rapport goedkeurt, is het mogelijk dat ze bijkomende info opvraagt. In dat geval zal het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap bijkomende informatie, zoals o.a. de energieaudit, onderbouwing en bewijs van uitvoering bij de exploitant opvragen.

2.1. Algemene procedure

Als bijlage aan het BDR (en/of vanaf 2026 het ALC-rapport) dienen de volgende documenten toegevoegd te worden ter staving van de voltooiing van de aanbevolen maatregelen, alsook ter staving van eventuele uitzonderingen, vermeld in artikel 22bis, §1, lid 2, van de herziene FAR:

- Maatregelentabel
- Onderbouwing voor alternatieve maatregelen of het inroepen van uitzonderingsgronden (indien van toepassing)
- Bewijs van uitvoering
- Energieauditrapport
- Brief met aanvaarding van de energiedeskundige door het VEKA

Hieronder wordt per bijlage toelichting gegeven.

Maatregelentabel

In de maatregelentabel wordt een opsomming gemaakt van alle aanbevolen maatregelen uit het energie-auditrapport met een terugverdientijd[4] van minder dan of gelijk aan 3 jaar. Daarnaast dient aangegeven te worden welke van deze maatregelen zijn uitgevoerd en welke niet. In het geval dat er alternatieve maatregelen zijn uitgevoerd, worden deze mee opgenomen en wordt beschreven waarom dit een equivalente maatregel is (in lijn met de regels van de herziene FAR). Voor maatregelen die op basis van een uitzonderingsgrond onder artikel 22bis, §1, lid 2, van de herziene FAR niet zijn uitgevoerd, dient aangegeven te worden welke reden van toepassing is.

Onderbouwing

Daarnaast wordt een onderbouwing gegeven bij de aanbevolen maatregelen uit het relevante energieauditrapport die ofwel niet zijn uitgevoerd op het moment van verificatie van het BDR (of het ALC-rapport) of als alternatieve maatregel zijn uitgevoerd ter vervanging van een andere maatregel. Hierbij wordt volgende staving voorzien:

1. Alternatief uitgevoerde maatregelen[5]:
    - Welke maatregel uit het energieauditrapport hierdoor wordt vervangen, met jaarlijkse directe en indirecte[6] BKG-emissiereducties;
    - een gedetailleerde omschrijving van de alternatieve maatregel en de toegepaste techniek;
    - de jaarlijkse directe BKG-emissiereductie (in tonnen vermeden CO_2-eq) van de equivalente maatregel ten opzichte van het referentiegebruik mét de onderliggende berekeningen en onderbouwing;
    - een toelichting waarom deze maatregel een alternatief is voor de maatregel uit het energieauditrapport, met in het bijzonder een vergelijking van de directe en indirecte

[4] Indien in de energieaudit niet gewerkt is met een terugverdientijd, maar met een Internal Rate of Return (IRR) na belastingen, dan kan gekeken worden naar een ondergrens van 24% voor de IRR na belastingen, rekening houdend met een vennootschapsbelasting van 33% zoals toegepast in EBO1.

[5] Meerdere equivalente maatregelen kunnen één initiële maatregel vervangen en één equivalente maatregel kan meerdere initiële maatregelen vervangen, zolang elke equivalente maatregel maximaal één keer wordt ingezet en er een equivalente reductie van broeikasgasemissies is.

[6] Voor het berekenen van indirecte emissies wordt een emissiefactor van 400 kg CO_2/MWh (of 44,44 kg CO_2/GJ_p) gebruikt, zoals toegepast in EBO1.

BKG-emissiereducties van de initiële maatregel met de directe BKG-emissiereducties van de equivalente maatregel;

2. Maatregelen die niet uitgevoerd werden omwille van een uitzondering, vermeld in artikel 22bis, §1, lid 2, van de herziene FAR:
    - om welke maatregel uit het energieauditrapport het gaat;
    - de uitzonderingsgrond;
    - de verantwoording waarom deze maatregel onder de uitzonderingsgrond valt.

Aan het BDR worden eveneens als bijlage alle relevante stukken toegevoegd, die staven dat de aanbevolen maatregelen met een terugverdientijd van 3 jaar of minder zijn uitgevoerd, of dat één of meerdere alternatieve maatregelen zijn uitgevoerd. Dit kan met bijvoorbeeld foto's, facturen, een investeringsopdracht of andere mogelijke bewijsstukken die goedgekeurd zijn door de Europese Commissie.

2.2. Procedure voor bedrijven toegetreden tot EBO1 (2015-2022)

Het VBBV zal voor bedrijven toegetreden tot EBO1 een nieuwe management letter opstellen. In deze management letter zullen volgende elementen opgenomen worden:

- Rendabele maatregelen met IRR na belastingen >= 24% die niet uitgevoerd en niet gecompenseerd zijn
    - De rendabele maatregel met vermelding van de IRR
- Maatregelen die nog onderzocht moesten worden, maar die nog niet onderzocht zijn. Maatregelen waarvan de studie technisch onhaalbaar is, moeten niet verder onderzocht worden.
- Rendabele maatregelen met IRR na belastingen >= 24% die niet uitgevoerd zijn maar vervangen zijn door een maatregel die voldoet aan de voorwaarde voor equivalente maatregelen[7]in het kader van de energie-efficiëntieconditionaliteit onder het EU ETS:
    - De vervangen rendabele maatregel
    - De maatregel die de rendabele maatregel vervangt
    - De directe en indirecte BKG-emissiereductie van de niet uitgevoerde maatregel

[7] Een equivalente maatregel in het kader van de EBO1 is niet helemaal hetzelfde gedefinieerd als een equivalente maatregel in het kader van de energie-efficiëntieconditionaliteit onder het EU ETS.
In het kader van de EBO1 kan de onderneming opteren om een andere maatregel met een equivalente energie- of broeikasgasemissiereductie dan de aanbevolen maatregel uit de energieaudit uit te voeren.
In kader van de energie-efficiëntieconditionaliteit onder het EU ETS, zijn echter enkel alternatieve maatregelen met een equivalente hoeveelheid directe broeikasgasemissiereductie toegelaten. Let op: elektriciteitsbesparende maatregelen kunnen dus niet ingezet worden als equivalente maatregel in geval van geïmporteerde elektriciteit.
Indien er geen equivalente broeikasgasemissiereductie is, dan valt de oorspronkelijke rendabele maatregel onder de energie-efficiëntieconditionaliteit. Bijgevolg moet deze maatregel, ondanks dat deze in kader van de EBO1 weliswaar vervangen is, toch uitgevoerd zijn of vervangen worden door een andere maatregel die wel equivalente broeikasgasemissiereducties heeft.
Uitgevoerde energie-efficiëntiemaatregelen die onder de EBO geïdentificeerd werden met een IRR < 24% na belastingen, kunnen gebruikt worden om niet uitgevoerde energie-efficiëntiemaatregelen met een IRR >= 24% na belastingen te compenseren zolang de broeikasgasemissiereductie equivalent is. Hetzelfde geldt voor nieuwe maatregelen die buiten de EBO geïdentificeerd zijn.
Meerdere equivalente maatregelen kunnen één initiële maatregel vervangen en één equivalente maatregel kan meerdere initiële maatregelen vervangen, zolang elke equivalente maatregel maximaal één keer wordt ingezet en er een equivalente reductie van broeikasgasemissies is.

    - De directe BKG-emissiereductie van de equivalente maatregel en vermelding van equivalentie van deze BKG-emissiereductie
- Rendabele maatregelen met IRR na belastingen >= 24% die niet uitgevoerd zijn maar vervangen zijn door een maatregel die niet voldoet aan de voorwaarde voor equivalente maatregelen in het kader van de energie-efficiëntieconditionaliteit onder het EU ETS:
    - De vervangen rendabele maatregel
    - De directe en indirecte BKG-emissiereductie van de niet uitgevoerde maatregel
    - De directe BKG-emissiereductie van de vervangende maatregel en vermelding dat er **geen** equivalentie is in BKG-emissiereductie met de ingezette maatregel
- Rendabele maatregelen met IRR na belastingen >= 24% die niet uitgevoerd zijn, maar waarvoor één van volgende uitzonderingen wordt ingeroepen:
    - de maatregel leidt niet tot energiebesparing voor het industrieel proces
    - de nodige installatie-specifieke bedrijfsomstandigheden hebben zich nog niet voorgedaan (met vermelding welke installatie-specifieke omstandigheden noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de maatregel)

Let op, indien een rendabele maatregel met IRR na belastingen >= 24% niet is uitgevoerd omdat de investeringskosten voor implementatie van deze aanbevolen maatregel boven de drempels ligt zoals bepaald in artikel 22bis, §1,(b), van de herziene FAR, dan wordt dit niet opgenomen in de management letter. Het is in dit geval aan de exploitant om deze reden aan te geven (in de maatregelentabel) en hiervoor onderbouwing te voorzien bij het indienen van het BDR, zoals aangegeven in de algemene procedure onder hoofdstuk 2.1 van deze toelichting.

EBO1-bedrijven die voor deze optie kiezen, kunnen de nieuwe management letter samen met het BDR indienen bij de externe ETS-verificateur als bewijs van voldoen aan de energie-efficiëntieconditionaliteit. De verificatie van het BDR en de energie-efficiëntieconditionaliteit valt echter nog steeds onder de bevoegdheid van de externe ETS-verificateur. Indien deze verificateur oordeelt meer informatie nodig te hebben, dan kan dit steeds opgevraagd worden bij de exploitant.

Vervolgtraject voor niet uitgevoerde maatregelen

Niet uitgevoerde maatregelen die in het kader van de energie-efficiëntieconditonaliteit uitgevoerd moeten worden, zullen jaarlijks opgevolgd worden. Voor de verificatie van het eerste ALC-rapport van de periode 2026-2030 (14 maart 2026), zal in een update van de management letter door het VBBV aangegeven worden of de nog uit te voeren maatregelen uitgevoerd zijn of niet. Hierbij zal dezelfde nodige informatie verschaft worden.

3. Timing

15/04/24: deadline voor de indiening van het MMP26-30 bij het VBBV met toevoeging van de procedure voor de uitvoering van de aanbevolen maatregelen uit de energieaudit en, indien van toepassing, het aantonen dat een uitzondering, vermeld in artikel 22bis, §1, lid 2 van de herziene FAR, van toepassing is.

30/04/24: (indicatieve) deadline voor de indiening van de documentatie inzake energie-efficiëntieconditionaliteit bij de externe verificatie-instelling voor bedrijven die de algemene procedure volgen.

30/06/24: deadline voor de indiening van het geverifieerd BDR bij het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap

14/03/26: deadline voor de indiening van het eerste geverifieerd ALC-rapport van de periode 2026-2030 bij het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap

4. Versiebeheer van deze toelichting

Versie	datum	Omschrijving
1	22/03/2024	Initiële toelichting
2	28/03/2024	Toevoegingen naar aanleiding van vragen op de "Informatiesessie voor opmaak van het geverifieerde BDR" van 21/03/2024: • Hoofdstuk 1: Voetnoot i.v.m. definitie "uitvoering" van een maatregel • Hoofdstuk 2.1 en 2.2: Voetnoot i.v.m. gebruik van meerdere equivalente maatregelen